

Θανάσης Ν. Παπαθανασίου Χαμόγελος

στ

/ Ορ

Στο θεολογικό τοπίο του τόπου μας βρίσκεις τα πάντα. Παρουσίες κάθε λογής και τροχιές πελώριας ποικιλίας.

Από τις πιο χτυπητές περιπτώσεις, είναι η νομή νευραλγικών θέσεων του ακαδημαϊκού ή του ποιμαντικού ιστού από ανθρώπους που σε νορμάλ περιστάσεις κανέναν δεν θα τους εμπιστευόταν κάτι παραπάνω από την πώληση αντηλιακού στην παραλία. Οι ολίγιστοι, οι υπομέτριοι, οι αδιάβαστοι, οι ανίκανοι να κινηθούν στην πιάτσα της αληθινής ζωής, οι αναρριχώμενοι δυνάμει συμμοριών και οι μύστες της μικρόνοιας και του μίσους αφθονούν όσο τα σαπρόφυτα σε πτώματα, όσο οι σκορπιοί στα άφεγγα. Μαζί μ' αυτά, ομοίως χτυπητή κι η μπαγιατίλα, κι αυτή σε γκάμα ικανή: Θεολογίες άπνοες και άγονες, που αναδίδονται από το ανακάτεμα ενός κουρασμένου χυλού, άλλοτε με κουτάλα ενός αυτιστικού λεξιλογίου, άλλοτε με κουτάλα μιας επιστημοφάνειας. Και οι σεφ αυτού του χυλού, επίσης σε ομογενείς ιριδισμούς: από μισαλλόδοξους σταυροφόρους και παραληρηματικούς αιρεσιοκτόνους, μέχρι καλόψυχους πλην εξωγήινους διακόνους του νομικισμού και του ηθικισμού...

Αυτή η λίστα ανελέητα ακριβολόγων χαρακτηρισμών μπορεί να μακρύνει πολύ, και μάλιστα να μακρύνει εύκολα. Από τη μια έρχονται πλημμυρηδόν τα περιστατικά που την επαληθεύουν και την κρατούν σε τραγική ισχύ. Από την άλλη, η

αντιδιαστολή από την παραπάνω πεθαμενίλα είναι, εδώ και μερικές δεκαετίες, κεντρικό χαρακτηριστικό του λόγου κάποιων άλλων θεολογικών παρουσιών, οι οποίες, σε μια χοντρική χαρτογράφηση, αποτελούν τον αντίποδα της εν λόγω πεθαμενίλας. Είναι οι θεολογίες της ανανέωσης, της φρεσκάδας, της κριτικής ανάγνωσης της παράδοσης, της ικανότητας διαλόγου με το σήμερα και με την ετερότητα. Είναι ο λόγος ανθρώπων άξιων, διαβασμένων, ικανών, επιστημονικά εξοπλισμένων, συχνά αδικημένων, πολύ συχνά οδοποιών. Λόγος που πάλλεται από μια δυναμική ευαγγελισμού: ιδού -επί τέλους!- το σωστό, το απελευθερωτικό, το γόνιμο, το ανοιχτό στο μέλλον... Η δυναμική αυτή έχει, φυσικά, προϋστορία, πατέρες και δασκάλους. Στην τωρινή συγκυρία πάντως εκπροσωπείται από ανθρώπους διαφόρων δεκαετιών, οι οποίοι βρίσκονται τώρα στο θεολογικό προσκήνιο και δημιουργούν. Απέναντι στα σαπρόφυτα και τους σκορπιούς, σταυραητοί στους ανοιχτούς αέρες!

Όμως...

Να κλίνουμε το γόνυ προσευχητικά! Για το αλλιώτικο κακό, που γίνεται αλλιώτικα απ' ό,τι τα κακά των σαπρόφυτων και των σκορπιών: γίνεται σχεδόν απροσδόκητα, εκεί που δεν βλέπεις σήψη και κεντρί, περίπου άρρητα, σίγουρα πικρά. Είναι το κακό που γίνεται με όρους καλού, κι εδώ ακριβώς ριζώνει το περίπου άρρητό του. Ένα - ένα τα συστατικά του σταυραητού είναι μόνο προς έπαινο: κόκκαλα γερά, όραση ακαταμάχητη, ταχύτητα νου και κορμιού ζηλευτή, αφοσίωση στο στόχο θαυμαστή, ράμφος τομώτατο, πόδια στιβαρά. Μόνο ευγνώμων μπορεί να είναι κανείς για την ύπαρξη των σταυραητών, που σηκώνουν την ψυχή στα ύψη για να ανασαίνει καθαρά και να διακρίνει τα πνιγηρά του κάμπου. Τον παλαιικό Κώστα Κρυστάλλη έχει κάθε λόγο να τον θυμηθεί η καφερή η θεολογία μας, και να επαναλάβει την παράκλησή του: «Παρακαλώ σε, σταυραητέ, για χαμηλώσου ολίγο / και δωσ' μου τες φτερούγες σου / και πάρε με μαζί σου, / πάρε με απάνου στα βουνά / τι θα με φάη ο κάμπος»! Παρ' όλ' αυτά -επανέρχομαι- το αλλιώτικο, το πικρό κακό είναι αυτό που γίνεται με όρους καλού. Είναι το να κρύψει τον ήλιο ο σταυραητός!

Το αλλιώτικο κακό είναι ο ναρκισσισμός του υσιπέτη, του αληθινά υσιπέτη – όχι του σκορπιού που νομίζει πως έβγαλε φτερά. Είναι ο ναρκισσισμός για αληθινά κατορθώματα – όχι για νομιζόμενα. Είναι ο ναρκισσισμός του πραγματικά χρυσού θεολόγου – όχι του κάθε στιλβωμένου ντενεκέ. Και είναι (επαναλαμβάνω κάτι που έχω ξαναπεί) ύπουλο πράγμα ο ναρκισσισμός. Διότι σε αηδιάζει όταν τον παρατηρείς, σε συναρπάζει όταν σε κυριέψει. Σε εμποδίζει να δεις μια αλήθεια οδυνηρής αντιφατικότητας: Ότι είναι δυνατόν να σκοτώσεις όχι μόνο πετώντας πέτρες, αλλά και πετώντας αλήθειες. Στην εμπειρία της Εκκλησίας αυτά είναι πράγματα ξεκάθαρα από την αρχή. Χριστός χωρίς κένωση είναι αντίχριστος, και ευαγγέλιο χωρίς ταπεινότητα είναι τούβλο. Ο ναρκισσισμός των αξίων είναι από τα πικρότερα κακά των ημερών μας, γιατί διαψεύδει επαγγελίες και στερώνει ό,τι γονιμότερο.

Διαθέτοντας τρομακτική εκτίμηση προς την προσφορά του, δύναται, άραγε, ο ναρκισσιστής να φανταστεί πως οι χιλιάδες σελίδες που έχει γράψει ενδέχεται να είναι στάχτη και μπούρμπερη στην Κρίση, κι ότι αυτό που θα μετρήσει μπορεί ίσως να 'ναι μια στιγμή από εκείνες που με τίποτα δεν έχουν θέση σε ένα βαρύ βιογραφικό; Ο ζωντανός Θεός δεν είναι μόνο ο διοργανωτής εκπλήξεων σε βάρος των αντιπάλων μας! Αν είναι όντως ζωντανός κι αν είναι όντως ο κύριος της έκπληξης, τότε μπορεί να εκπλήξει και τις αφεντιές μας! Αλλά, χωράει έκπληξη στο νου αυτού που αδιάκοπα εκπλήσσεται από το δικό του μεγαλείο;

Ο ναρκισσιστής άξιος δεν είναι ούτε βλάχος, ούτε αναίσθητος. Είναι κοσμοπολίτης και πονά. Πονά για τους ανθρώπους που τον στερούνται. Ο ναρκισσιστής άξιος έχει κυριευτεί τόσο πολύ από την εγωπάθειά του, που του είναι αδύνατο να κάνει ό,τι κάνει ένας κανονικός άνθρωπος: δεν μπορεί να καλαμπουρίσει στην παρέα πάνω από δυο λεπτά, δεν μπορεί να χαρεί λέγοντας πράγματα που είναι ακαδημαϊκώς ασήμαντα, δεν αντέχει να μη φέρει την κουβέντα στην ποιμαντική του, δεν μπορεί να αφήσει την ψυχή του συνομιλητή να χαλαρώσει ανθρωπινά. Του είναι αδύνατο να μη μιλάει μεγάλωφωνα, ώστε να τον ακούσουν κι εκείνοι που είναι στην άλλη άκρη του τραπεζιού και κάνουν το λάθος να 'χουν δικό τους πηγαδάκι. Για τον ναρκισσιστή άξιο οι πάντες υπάρχουν για να ζουν τη ζωή του, να ενημερώνονται για την πορεία του, να εναποθέτουν τις ελπίδες τους στη μεσσιανικότητά του. Λατρεύει όσους διαβάζουν τις κριτικές που ακάθεκτος ασκεί, μα δεν δύναται να νιώσει ευγνωμοσύνη σε όσους κάτι θα του κρίνουν. Σκοτεινιάζει, κακιώνει και μιζεριάζει. Ο ναρκισσιστής άξιος μπορεί να γνωρίζει άριστα τον ινδουισμό, μα αν (σαν τεστ) του ζητηθεί να πει μέσα σε δυο δευτερόλεπτα τι θα μπορούσε να γεννηθεί αν τυχόν ίσχυε ο νόμος της μετενσάρκωσης και γεννιόταν σε άλλους τόπους, θα ξεστομίσει ότι μπορεί να γεννιόταν πρύτανις στη Σορβώνη, αρχιραββίνος στην Παλαιστίνη, στρατηγός στην Κίνα... Αυθόρμητα δεν θα του ερχόταν ποτέ η σκέψη ότι μπορεί να γεννιόταν λιμενεργάτης στην Αμβέρσα, θρησκευόμενος χωρίς περγαμηνές στην Αργεντινή ή... σαπρόφυτο στον κάμπο! Ο έξυπνος σταυραητός από το ράμφος πιάνεται! Εν τέλει, ο διαχωρισμός μεταξύ

πεθαμενίλας και ανανέωσης είναι πολύ, πάρα πολύ σχετικός.

Χαμήλωσε, σταυραητέ, αλλιώτικα απ' αυτό που ζητούσε ο Κρυστάλλης! Χαμήλωσε, για να φανεί ο ήλιος! Πιο ταπεινοί, πιο αληθινοί. Αν πάρουμε χαμπάρι ότι αχρείοι δούλοι εσμέν ακόμα και στις εκπληκτικότερες στιγμές μας, τότε μπορεί και να μην πάνε χαράμι τα φτερά μας. Να κλίνουμε το γόνυ προσευχητικά, για το αλλιώτικο κακό, που κλώθεται αλλιώτικα!

Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Νέα Ευθύνη 15 (2013), σσ. 82-85.

Πηγή: e-theologia.blogspot.gr